

DE GOUDEN KOM

食為先

Brandhaarden op het Internet

Als bron van informatie lijkt Internet niet meer weg te denken uit ons leven, en zeker niet uit dat van de leerlingen. Voor tal van praktische opdrachten, maar ook voor het profielwerkstuk, halen zij gegevens van het Internet.

De vraag is of leerlingen hierbij een juiste aanpak hanteren. Het antwoord luidt, zo weten wij inmiddels: vaak niet. Leerlingen zoeken niet goed, niet efficiënt en kunnen slecht de waarde van de aangeboden informatie bepalen.

De volgende vraag die in dit kader gesteld moet worden is natuurlijk: zijn wij als docenten wel in staat onze leerlingen op dit punt adequaat te begeleiden? Ook hier kunnen vraagtekens worden geplaatst; Internet-didactiek staat nog in de kinderschoenen.

Op CS Vincent van Gogh in Assen hebben Johan Steenbergen, docent geschiedenis en Siger Riddersma, LIO geschiedenis en in het schooljaar 2000-2001 verbonden aan de school, een praktische opdracht ontwikkeld om aan dit probleem het hoofd te bieden. Hier volgt hun verslag.

Greetje de Vries

Reacties zijn welkom op de website van de VGN:

<http://home.wxs.nl/~srd/vgn.htm>

Tienmaal per jaar komt de Commissie Havo/Vwo van de VGN bij elkaar in restaurant 'De Gouden Kom'. Vandaaruit bericht zij over wederwaardigheden en wetenswaardigheden van geschiedenis en staatsinrichting in de tweede fase.

Wanneer leerlingen informatie moeten zoeken schuiven ze onmiddellijk achter het beeldscherm; de schappen met boeken in de bibliotheek blijven bij voorkeur onbekeken. Leerlingen denken vaak dat een bezoek aan de bibliotheek hen veel meer tijd kost dan het zoeken van informatie op Internet. Het is echter maar de vraag of deze veronderstelling klopt. De bibliotheek heeft immers alle informatie netjes gerangschikt en als je de systematiek kent, vind je alles wat je nodig hebt binnen een uur. Leerlingen houden niet bij hoe lang ze achter het beeldscherm doorbrengen, maar dat kon wel eens een veelvoud hiervan zijn... Het aanleren van zoekstrategieën kan daarmee worden toegevoegd aan het lijstje vaardigheden, waarmee we in het onderwijs aan de slag moeten. Bij geschiedenis lijkt het probleem van de zoekstrategie des te dringender vanwege de overvloed aan informatie, vooral waar het gaat om de geschiedenis van de twintigste eeuw: hoe vindt een leerling te midden van een schier oneindig aantal websites op een efficiënte wijze juist die informatie, die hij nodig heeft? Maar veel belangrijker is misschien wel dat leerlingen de informatie op een website naar waarde weten te schatten: is zij oppervlakkig of juist diepgaand, bestrijkt zij veel of weinig aspecten van het onderwerp, is de site gemaakt om zo objectief en veelzijdig mogelijk te informeren of is hij daarentegen, vanuit een bepaalde visie of standpunt nogal eenzijdig en/of partijdig? De bron van Internet-informatie is niet altijd te achterhalen; dit maakt een artikel soms moeilijk te plaatsen. Leerlingen onderkennen dit probleem meestal niet.

BRANDHAARDEN		
Noord-Ierland	Israël/Palestijnen	Oost-Timor
Baskenland	Irak	Molukken
Bosnië	Korea	Ethiopië – Eritrea
Cyprus	China & Taiwan	Cuba/Verenigde Staten

Een praktische opdracht: zoeken en waarderen

Om leerlingen hierin te oefenen hebben we in vwo-5 een praktische opdracht uitgevoerd. Deze luidde: *Stel een Internetgids samen voor mensen die informatie zoeken over een van de politieke brandhaarden in de moderne wereld.*

Een gids dus om geïnteresseerde mensen als het ware de weg te wijzen op het Internet door middel van een beknopte beschrijving van een bepaalde brandhaard, voorzien van een lijst van websites, die stuk voor stuk beschreven en gewaardeerd worden. In de opdracht worden dus zowel het toepassen van een efficiënte zoekstrategie als een inhoudelijke beoordeling van de gevonden websites geoefend.

Werkwijze

De brandhaarden waren snel gevonden. Een korte zoektocht op Internet leerde ons dat over al deze brandhaarden legio sites te vinden waren. Deze allemaal stuk voor stuk 'screenen' was geen doen; we besloten af te wachten met welke sites de leerlingen zouden komen. In de loop der jaren, zo is de verwachting, zullen de meeste belangrijke sites wel eens passeren en kan zodoende in een wat minder hectisch tempo een database worden opgebouwd. Beoordeling van de verslagen werd hierdoor wel een tijdrovende aangelegenheid. Afhankelijk van de eigen werkdruk op de momenten van voorbereiding en van beoordeling, kan natuurlijk ook voor een 'omgekeerde' werkwijze worden gekozen.

De 36 leerlingen zijn door ons verdeeld in groepjes van drie. Er moest dus soms worden samengewerkt met klasgenoten met wie men doorgaans niet optrekt. Nog afgezien van het sociale leerdoel dat je hiermee kunt nastreven, gaf ons dit ook de mogelijkheid (computer)kennis en vaardigheden wat te

spreiden; we weten immers allemaal hoe groot de verschillen ook wat dit betreft tussen leerlingen kunnen zijn. Door loting kreeg elk groepje één van de twaalf door ons bedachte brandhaarden toegewezen. Elke groep kreeg de opdracht een logboek van afspraken en werkzaamheden bij te houden.

De praktische opdracht bestond uit vier stappen:

1 *Een inleidende klassikale les*, waarin leerlingen tips kregen met betrekking tot handige zoekprogramma's ('Google', bijvoorbeeld) en ingangen tot informatie, en waarin zij gewezen werden op *Histoforum*, de site van collega Albert van der Kaap uit Enschede, die onder andere ingaat op het screenen van bronnen op bruikbaarheid en betrouwbaarheid.

2 *Het uitvoeren van een beperkt literatuuronderzoek en op grond daarvan het schrijven van een korte historische introductie.*

Voor ze het Internet opgingen moesten de leerlingen zich aan de hand van materiaal (boeken, tijdschriften, knipselmappen) uit de school-mediatheek inlezen en een korte beschrijving (één à twee A4-tjes) van de historische achtergronden van en de huidige situatie in 'hun' brandhaard geven. Deze kennis hebben de leerlingen nodig om de gevonden Internet-sites te kunnen beoordelen.

3 *Het effectief zoeken naar websites op het Internet.*

De leerlingen hebben de opdracht tenminste 20 websites over hun onderwerp te vinden. De gevolgde zoekstrategie (welke zoekmachines, welke zoektermen het beste resultaat geven) en de volledige URL's moesten genoteerd worden in het logboek.

4 *Het ordenen en kwalificeren van de gevonden websites.*

Om de leerlingen enigszins op weg te

helpen kregen zij de handreiking om de sites eerst als volgt in te delen:

- sites met uitgebreide informatie (meestal staan er geen andere onderwerpen op de site);
- sites met beknopte informatie (meestal staan er ook andere onderwerpen op de site);
- sites met hoofdzakelijk links naar andere sites.

Daarna konden de leerlingen in elk van de categorieën de websites indelen in een rangorde van meest naar minst goed/bruikbaar/relevant. Naast deze algemene waardering gaven zij een beschrijving van de kwaliteit van de informatie en van de standplaatsgebondenheid van de website.

We zeiden de leerlingen er vooraf op dat een politiek gekleurde site niet *per se* minder bruikbaar hoeft te zijn en dat sommige sites objectiever lijken dan ze in werkelijkheid zijn.

Planning

Voor de uitvoering van deze praktische opdracht kregen de leerlingen gedurende acht weken steeds één lesuur ter beschikking. In deze lesuren waren de Internet-computers in de mediatheek exclusief voor deze leerlingen gereserveerd. In de praktijk blijkt deze tijd voldoende. Een bezwaar is wel dat de machines op school uiterst traag werken, hetgeen voor veel leerlingen nogal frustrerend was.

Op CS Vincent van Gogh heeft het vak geschiedenis in vwo-5 vrij veel lesuren, drie per week; keuzewerktijd is er (dus) niet. Wij konden het ons daarom permitteren een uur per week gedurende een periode vrij te houden voor het werken aan deze opdracht. Collega's op scholen die minder vaklessen inroosteren, maar wel keuzewerktijd, kunnen deze opdracht natuurlijk uitstekend in deze vrij werk-uren laten uitvoeren, mits de eigen docent kan begeleiden en de toegang tot Internet gegarandeerd is.

Uit de Internetgids: ***'Israël en de Palestijnen'***

<http://www.pna.net>

– **Kwaliteit van de informatie:** deze site biedt U erg veel informatie aan, maar is er toch in geslaagd om alles duidelijk en overzichtelijk weer te geven. U kunt hier dingen vinden als dagelijkse persberichten, informatie over belangrijke gebeurtenissen omtrent het vredesproces en feiten over Jeruzalem en de regering. Bovendien geven ze belangrijke documenten vrij waarin (chronologisch weergegeven) de afspraken staan, die gemaakt zijn tijdens het vredesproces.

– **Standplaatsgebondenheid:** deze site is van PNA, wat staat voor Palestinian National Authority. Deze site is dus onder beheer van het Palestijnse Nationale Gezag. In eerste instantie lijkt deze site objectief, maar details verraden de subjectiviteit ("Jerusalem, our capital").

Uit de Internetgids: ***'MALUKU – De Molukken Online'***

1^e Adres: **<http://www.bbc.co.uk>**

2^e Adres: **<http://news.bbc.co.uk/hi/english/audio-video/programmes/crossingcontinents/europe/newsid12070001/1207.stm#top>**

Diepte: ++++
Uiterlijk: ++++

Breedte: +++
Links: +++

Wat de diepte betreft voor informatie over de Molukken is dit een uitermate goede site. De artikelen geven veel informatie en gaan diep in op de achtergronden. Bovendien komt in sommige stukjes een stuk geschiedenis naar voren. Er is niet alleen informatie over wat er met de mensen op de Molukken gebeurt, maar ook informatie over de Molukkers die in Nederland wonen.

Er is zeer veel informatie over de ontwikkelingen van de Molukkers op de Molukken. Vanaf het begin dat er dingen aan de hand waren tot het heden zijn er dingen over opgeschreven. Dit alles geeft een zeer duidelijk beeld.

Helaas is er over de geschiedenis van de Molukken van een aantal eeuwen geleden weinig informatie. Maar er zijn wel weer links die ook nog informatie bevatten over de Molukken.

De BBC website ziet er keurig uit. Zeer goed voorzien van mooie gepaste kleuren en ook nog van veel foto's. Het is duidelijk dat dit een site is waar zeer veel aandacht aan is besteed.

(...)

Conclusie: Een duidelijke, mooie site. Goed te gebruiken!

Beoordeling en resultaat

De gevolgde zoekstrategieën konden beoordeeld worden aan de hand van de logboeken. Voor de beoordeling van het eindverslag werd een scoreformulier ontworpen, dat uiteraard naar bevind van zaken kan worden aangescherpt. Op grond van het huidige formulier hebben alle groepjes een voldoende tot goed resultaat behaald.

Hierbij kan overigens worden aangetekend, dat de beste resultaten niet behaald werden door de leerlingen met de grootste computervaardigheden. Juist deze leerlingen, die je weinig meer hoeft bij te brengen omtrent zoekstrategieën, scoorden bij het inhoudelijk beoordelen van de informatie vaak minder hoog. Terwijl de minder com-

putergerichte leerlingen dit onderdeel vaak weer beter deden.

Overigens waren alle leerlingen tevreden over het karakter van deze opdracht. Wij zelf vinden het resultaat (de twaalf Internet-gidsen) van een gemiddeld hoge kwaliteit.

Op de website van school (www.csvincentvangogh.nl) kunnen ze geraadpleegd worden.

Tot slot

De geschiedenis van de twintigste eeuw en de relevantie die deze heeft voor het heden, vormt een vast en belangrijk onderdeel van ons curriculum of we het nu geschiedenis-1 of geschiedenis-2 noemen. Actuele informatie omtrent politieke brandhaarden heeft altijd een historische achtergrond

en veel mensen, ook leerlingen, willen daar af en toe graag iets meer van weten. De ingrediënten van deze praktische opdracht vormen dus zelden een probleem, noch de motivatie om er mee aan de slag te gaan. Hieraan dan een belangrijke vaardigheidstraining koppelen, is dus in feite twee vliegen in een klap slaan: een inhoudelijk motiverende praktische opdracht, waarbij de leerlingen op een voor ons gevoel zinvolle manier leren omgaan met de informatie die op het Internet te vinden is. Voor de komende groep vwo5-leerlingen staat de opdracht weer op het programma, alleen met andere onderwerpen.

Brandhaarden op het Internet

ONDERDEEL	PUNTEN	SCORE	OPMERKINGEN
Vorm	30		
– taalgebruik	10		
– bronvermelding	10		
– verzorging	10		
Inhoud	70		
– historische introductie	15		
– zoekstrategie	15		
– categorisering sites	10		
– korte beschrijving	10		
– standplaatsgebondenheid	10		
– waardering & rangorde	10		

Totaal behaalde punten:

Cijfer: